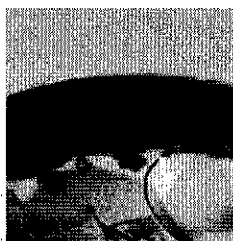
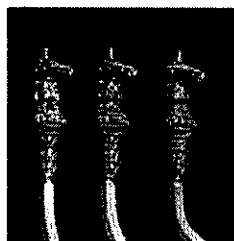

INSTITUTE
FOR
JEWISH
CONTINUITY

OPPORTUNITIES FOR LIFE-LONG LEARNING

7504 SEVEN MILE LANE · BALTIMORE, MD 21208

410-415-3755 · INFO@GOIJC.ORG · WWW.GOIJC.ORG

The Book of Daniel: Visions of Greatness

Sefer Daniel: Chapter 2

A Metallic Dream

Mrs. Sara Lanner

November 13th, 2012

THIS COURSE IS DEDICATED IN MEMORY OF:

אסתר חיה ז"ל בת צבי ופרומה עלקא פייגא בת מאיר ופשא לאה ז"ל נח בן אברהם ופייגא ז"ל
תהא נשמתם צרורות בצרור החיים

MAY THEIR SOULS BE BOUND IN THE EVERLASTING BOND OF LIFE

דניאל פרק ב'

Issue of Language:

1a. אברבנאל, מעינות הישועה, הקדמה

כי הפשט נראה לומר שדניאל כתב בלשוננו הקדושה הקדמת הספר וסופו לפי שהיו הדברים דברי עצמו לעמו ודברי המלאך אליו. ונכתבו אחר כך כמו שנאמרו כי לשוננו הקדוש הוא הלשון שדבר הב"ה לאדם ולאבות ולמשה ולנביאיו ובו גם כל משתמש מלאכי השרת כמו שזכרו חז"ל אבל דברי הכשדים ומלכיהם שנאמרו בלשון ארמית וגם דברי דניאל שדבר אליהם ג"כ בלשון כשדים ראה לכתבם כמו שנאמרו לפי שבהעתק הדברים מלשון אל לשון אחר יפול הטעות והשגיאה באופנים רבים.

1b. "מור והדס", מאת יגאל אריאל

מסתבר אפוא שסיבת הדבר אינה טכנית אלא עמוקה יותר. הספר הוא ספר הגלות, הוא מתאר אירועים גלויים, ודניאל פותר את חלומות המלכים, ומביא לנו את הדברים כפי שנתפסו והשתקפו בעולם הנוכרי, על כן שפתו הטבעית היא ארמית. בסופו של הספר מתחיל דניאל לחלום את חלומות הגאולה בעצמו, נקודת המבט היא ישראלית, ועל כן חוזר הכתוב באופן טבעי לדבר עברית.

The dream:

דניאל פרק ב': (א) ובשנת שתים למלכות נבכדנצר חלם נבכדנצר חלמות ותתפעם רוחו ושנתו נהיתה עליו. (ב) ויאמר המלך לקרא לחרטמים ולאשפים ולמכשפים ולכשדים להגיד למלך חלמתיו ויבאו ויעמדו לפני המלך. (ג) ויאמר להם המלך חלום חלמתי ותפעם רוחי לדעת את החלום.

2a. רש"י על דניאל ב:א

ובשנת שתים למלכות נבוכדנצר. אי אפשר לומר כן אלא בשנת שתים לחורבן הבית כך שנייה בסדר עולם וקראו למלכות נבוכדנצר על שהראה זדונו לכנס לתוך דביר מלכו של עולם.

2b. מלבי"ם על דניאל ב:א

...ולכן צדקו דברי חז"ל שפירשו בשנת שתים למלכות הכללי של נבוכדנצר שזה היה אחר חורבן הבית שאז כבש כל האומות ומלך בכפה, ואז חשב מחשבות לדעת מי ימלוך אחריו והודיעו לו את אשר יהיה באחרית הימים.

2c. רלב"ג על דניאל ב:א

ובשנת שתים למלכות נבוכדנצר. ר"ל בשנה השנית למלכו או היה זה בשנה השלישית עד שעברו לו שתי שנים שלמות. ולפי שלא היו אז שלש שנים לדניאל מעת הגלותו לא קרא לו המלך בקראו על החרטומים האשפים, שלא נבחן לו עדיין שהיה דניאל יותר שלם מהם, עד סוף השלש שנים שבחנם.

3a. מצודת דוד על דניאל ב:א

ותתפעם. נשימתו היתה מקשקשת בו כדרך החרד שלא יוכל לעצור הנשימה זמן מה והיא הולכת ובאה. נהיתה עליו. השינה נכרתה מעליו ולא היה יכול לישן עוד

3b. מלבי"ם על דניאל ב:א

זכר שנפל עליו פחד ואימה בעת החלום שזה סימן שלא היה רעיון רוח, רק חלום אמת שהוא הפועל בנפש החולם להפיל עליו חרדה גדול... שחלום שאין בו ממש לא יעשה רושם בנפש, לא כן החלום הנבואי יתפלצו עמודי גופו...

3c. רש"י על דניאל ב:א

ותתפעם רוחו. בפרעה נאמר ותפעם רוחו (בראשית מ"א) שלא נעלם ממנו אלא פתרון החלום וכאן שנעלם ממנו גם החלום נכפלת הלשון ותתפעם...

4. מלבי"ם על דניאל ב:ד

וחשבו שהמלך יודע את החלום רק שאינו רוצה להזכירו מפני שהוא חלום רע מבשר מיתת המלך וירא להגידו בפיו דלא לתרע מזליה, ועל צד זה אמרו מלכא לעלמין חיי – ואל תירא מות, או שעושה זה מפני שרוצה לנסותם אם יודעים תעלומות לב, עז"א חלמא אמר לעדיך ופשרא נחוא – אמרו שא"א להם לדעת דבר אשר במחשבה, רק יוכלו לדעת את הפתרון גם בלא החלום, כי באצטגנינות או על ידי כישוף יוכלו לדעת איזה גזרה נגזרה עליו טוב או רע, רק שא"א להם לדעת באיזה דמיון נתלבשה ההודעה בחלום, שהמדמה ירכיב דמיונות רבות בכמה אופנים

5. מלבי"ם על דניאל ב:ה

ר"ל לא כמו שאתם חושבים שאני בעצמי יודע את החלום ואני רוצה לנסות אתכם, לא כן: כי החלום הלך מזכרוני ואל תחשבו שיהיה די לי אם תאמרו הפתרון לבד בלא החלום.

6. דעת מקרא על דניאל ב:ז

ענו תנינות ואמרין וגו' - ... כלומר: דברו שנית לפני המלך. לראשונה דברו על המלך בנוכח: 'לעבדיך'. ואלו בדבורם השני פנו אליו בגוף השלישי ('נסתר') 'יאמר לעבדוהי' (=לעבדיו) – מתוך אימת המלכות...

7. רס"ג על דניאל ב:יא

ומלתא די מלכא שאל יקירה. הדבר שהמלך שואל צריך נבואה שכן יקירה ל' נבואה כמו ודבר ה' היה יקר בימים ההם (שמואל א, ג:א)

8. מצודת דוד על דניאל ב:יא

ואחרון. אחר לא יש בעולם אשר יגידה לפני המלך רק מלאכים אשר מגוריהם עם בני בשר לא יש להם וכאומר אין אחר להגידה בלעד המלאכים ואינם פה עמנו

9. מלבי"ם על דניאל ב:יב

אמר להאביד את כל החכמים, כי שם חכמים הוא שם הסוג, כולל החרטומים והאשפים ומכשפים וכשדים שהם אשר התעסקו בפתרון חלומות וידיעת הדברים הנעלמים, וכולל גם החכמים ביתר חכמות כמו חכמת הטבע והנדסה ומדיניות וכדומה, והם לא יתעסקו בחלומות וחזיונות, והם לא נקראו כלל להגיד למלך חלומותיו כי אינו ממלאכתם, ולכן גם דניאל חנניה מישאל ועזריה לא נקראו הגם שהיו חכמים, כי הגם שדניאל היון בכל חזון וחלומות, לא ידע המלך מזה, ולא היה ראוי שיהרוג יתר החכמים שלא התעסקו בזה ולא נקראו אל המלך כלל, רק מפני רוב הזעף והקצף היה כשגגה שיצא מלפני השליט לאבד את כל החכמים מבלי הבדל.

10. ר' תנחום הירושלמי על דניאל ב:טו

ואפשר לשאול כאן ולומר מאין היה בטוח דניאל שהדבר יתגלה עד שהבטיח זאת לזמן קצוב. והתשובה שאין זאת הבטחה ברורה שיש לו יכולת על כך, אלא הוא בטחון בה' יתעלה שהוא יכול על כך והדבר אפשרי ביחס אליו ע"ה, לפי שהיה בלי ספק מלומד בעצמו במצבים מופלאים בנאומיו, ולכן ראה לדחות את הסכנה הקרובה ולאחר את האסון ולדפוק שערו יתעלה, ואם יענה ה' בכך הרי ניצול ברחמיו ונמלט כפי שאירע, ואם לא הרי לא הפסיד כלום, כי לא הגזים בתשובתו שיאשימוהו, ולפי שבטח בה' יתעלה והשליך יהבו עליו ונתפלל אליו בכל לבו ענהו יתעלה בכך וגלהו לו.

11. דעת מקרא על דניאל ב:יז-ח, וכא'

דניאל בקש את חבריו: חנניה, מישאל ועזריה שאף הם יבקשו רחמים מאלקי השמים, שהרי גם הם היו צפויים להריגה, והיה ראוי שיתפללו על עצמם, ועוד: אינה דומה תפלת יחיד לתפלת רבים.
"והוא משתנא עדניא וזמניא" – והוא משנה את העתים והזמנים. (על סמך לשונו של דניאל בתפלתו נקבע נוסח הברכה הראשונה בתפילת ערבית: 'משנה עתים ומחליף את הזמנים').

12. מלבי"ם על דניאל ב:כד

...באר הטעם שנכנס אצל אריון ולא הלך אל המלך בעצמו, (כמו שתחלה נכנס בעצמו לבקש זמן בלא אריון) שזה מפני שאריון נתמנה להאביד לחכימי בבל והיה מתירא שבתוך כך יעשה את שליחותו ויהרוג את החכמים, לכן נכנס אליו תחלה לעצור בעד מלאכי מות... ולבל יקצוף המלך על אריון על שעדין לא עשה פקודתו להאבידם, יעץ שהוא יביא אותו אל המלך, כאלו הוא מצא את דניאל והוא שלחו על המלך ובקש זמן, ובזה ימצא אמתלא מדוע לא הרג את החכמים תיכף כמצות המלך, וא"ל פשרא אחוא, היינו שיתברר למלך שהוא הפתרון האמתי, שע"ז מורה מלת אחוא, כי יזכרנו גם החלוס וגם הרהורי לבו עד בבירור שכן הוא:

13. דניאל ב:כה "גבר מן בני גלותא די יהודי פשרא למלאכ יהודע"

א. "די פשרא למלאכ יהודע" ----- "פשרא אחוא" (ב:כד דניאל אל אריון

מלבי"ם: ואריון אמר די פשריה יהודע, ולא אמר כלשון דניאל ופשריה אחוא, שמורה שהמלך יזכור את החלוס ויתברר אצלו שכן הוא, כי לא האמין לדניאל בזה רק שעכ"פ יודיע את הפתרון.

ב. דעת מקרא: ...יש מעין נימה של זלזול, לומר: דניאל איננו מבני עמנו אלא הוא מן השבויים הנכרים. ודומים הדברים לדברי שר המשקים ביחס ליוסף 'נער עברי עבד לשר הטבחים...' (בר' מא יב). 'גבר מן בני גלותא די יהוד' בארמית מקביל לכתוב במרדכי: 'איש יהודי... אשר הגלה מירושלים עם הגולה אשר הגלתה...' (אס' ב ה-ו)

14. 'מור והדס', מאת גאל אריאל

ההשכחה הידקה את השליטה האלוקית על נבוכנצר, והמשיחה לו את אפסותו. המלך נותר חסד אונים וישע, והוכרח להודות שאינו יודע דבר. יותר מן החלוס ופתרונו, מאיימת דווקא שכחתו...

נבוכדנצר גילה שחכמת חכמיו סרחה. הקוסמים והחרטומים נאלצו להודות שהנחש, הכישוף והגדת העתידות – הם חכמה "אנושית" שיש לה גבול, והם אינם חורגים מיכולתו של האדם. מתברר שלא בחכמה רצה, אלא ביקש, בלא שידע משהו אחר – נבואה ורוח הקודש. דניאל גילה למלך את החלוס, ובכך הוכיח לו שהעמים יוכלו לשאוב הדרכה אלוקית רק באמצעות ישראל, "גבר מן בני גלותא די יהוד", (ב:כה) ובלעדי נביאי ישראל לא יהיה פשר

לנעשה בעולם. "ונהפוך הוא", ישראל הנתונים בגלות מדוכאים ונחותים, נעשים לפתע "אור גוים" ובתוך השיעבוד הם כבר הולכים ונגאילים.

15. ירמיהו כז

ה אנכי עשיתי את-האֶרֶץ, את-האָדָם ואת-הבהמה אשר על-פני האֶרֶץ, בלחי הגדול, ובזרועי הנטויה; ונתתי, לאשר ישר בעיני. ועתה, אנכי נתתי את-כל-הארצות האלה, ביד נבוכדנאצר מלך-בבל, עבדי; וגם את-חיות השדה, נתתי לו לעבדו. ז ועבדו אתו כל-הגוים, ואת-בנו ואת-בן-בנו--עד בא-עת ארצו, גם-הוא, ועבדו בו גוים כבים, ומלכים גדלים. ח והיה הגוי והממלכה, אשר לא-יעבדו אתו את-נבוכדנאצר מלך-בבל, ואת אשר לא-יתן את-צנארו, בעל מלך--בבלי--בחרב ובכרעב ובדבר אפקוד על-הגוי ההוא, נאם-יהוה, עד-תמי אתם, בידו.

5 I have made the earth, the man and the beast that are upon the face of the earth, by My great power and by My outstretched arm; and I give it unto whom it seemeth right unto Me. 6 And now have I given all these lands into the hand of Nebuchadnezzar the king of Babylon, My servant; and the beasts of the field also have I given him to serve him. 7 And all the nations shall serve him, and his son, and his son's son, until the time of his own land come; and then many nations and great kings shall make him their bondman. 8 And it shall come to pass, that the nation and the kingdom which will not serve the same Nebuchadnezzar king of Babylon, and that will not put their neck under the yoke of the king of Babylon, that nation will I visit, saith the LORD, with the sword, and with the famine, and with the pestilence, until I have consumed them by his hand.

The statue:

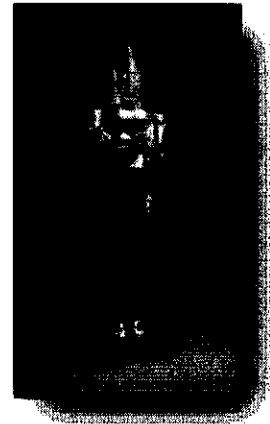
Head – Gold – בבל

Chest/Arms – Silver --- מדי-פרס

Belly/Thighs – Bronze --- יון

Legs – Iron --- רומא (אדום)

Feet – Iron; Clay --- ישמעאל

16. אברבנאל, המעין הרביעי, התמר הראשון

"היה מחכמת ה' יתברך להראות כל זה לנבוכדנצר המחריב את ירושלים, להודיעו, שלא בחיל ולא בכח יעשה זה, כי אם בגזרת עירין ומאמר קדישין (=בגזרת המלאכים ומאמר הקדושים) ושגם הוא עדי אובד. וגם שאר המלכויות הבאים אחריו הצרים לישראל, כל אכליו יאשמו, רעה תבא עליהם..."

17. מור והדס

נראה שהנבואות על העתיד לא באו לספק סקרנות אנושית מיותרת, אלא יש להן גם משמעות עכשווית, דווקא בשעה שעם ישראל מפוזר בגלות, ונדמה שהעולם נעשה הפקר ומעצמות ומלכים גדולים שולטים בו ועושים בו כבתוך שלהם, דווקא אז, מגלה נבוכדנצר בחלום כיצד מופיע השכינה בגלות, וכיצד היא מתגלה גם במצב של הסתר פנים. התוכנית האלוקית אומרת מראשית אחרית, היא עדות המקדימה את האירועים, ועושה את ההיסטוריה כולה גילוי אלוקי מופלא. קידוש ה' זה מופיע באמצעות עם ישראל, בדיוק כפי שהיה כאשר ישבו על אדמתם.

עתה כשיודע נבוכדנצר את כוונת ריבונו, הוא מועמד על פרשת דרכים: האם יכיר שאינו אלא שליחו של הקב"ה וממנו כוחו, ומשום כך יגביל את עצמו ויפעל בזהירות, או שייחס בגאוה את כל הצלחתו לעצמו, ויתקש למנוע את הגשמת הרצון האלוקי בעולם. האם ימרוד נבוכדנצר בקונו...??

18. רש"י על במדבר כד:יט

והאביד שריד מעיר – מעיר החשובה של אדום והיא רומי...

19. מדרש הגדול לדברים לב

לפי שאחז יעקב אבינו עקיבו של עשו למדנו שאין בניו של עשו נופלין עד שיבוא שריד מיעקב ויקצץ רגליהם של בני עשו מהר שער שנאמר דניאל בלד...

20. רס"ג

אצבעות רגלי הצלם שראה נבוכדנצר מקצתם חרס ומקצתם ברזל אמר כי שתי הממלכות יהיו בתקופה אחת כעין ממלכה אחת. אבל לא יתכן שיתערבו זה בזה כמו שלא יתכן שיתערב הברזל והחרס. זוהי המלכות הרביעית והיא אדום וישמעאל.

21. רמב"ן על במדבר כד:כד

...כי הארבע מלכיות שראה דניאל כולן עומדות בזו אחר זו, כל אחת גוברת על הקודמת ותופסת המלכות ממנה, וכל אחת ממשכת בישראל שעבוד וגלות בימי מלכותה, ולכך הראה דניאל בחלומו כי ישתעבדו בניו הכשדים ואחריהם יתפסו הפרסיים המלכות וישתעבדו בנו ואחריהם במקומם היונים, ואחר כך יגברו הרומיים ויתפסו המלכות וישתעבדו בנו עד עת קץ, כי לא תפסק מלכותם רק ביד הגואל. והנה גלותינו כימי ארבע מלכיות אבל אם יהיו בעולם מלכיות אחרות בימי ארבע אלה לא ימים הכתוב לוא ראם דניאל ואין לו צורך כלל ברעייתם לידיעת הגאולה...

Symbolism of the אבן/rock:

22. ישעיהו

פרק ח: (יב) לא תאמרון קשר לכל אשר יאמר הים הזה קשר ואת מוראו לא תיראו לוא תעריצו (יג) את ה' צבקות אתו תקדישו והוא מוראכם והוא מערצכם (יד) והיה למקדש ולאבן נגף ולצור מכשול לשני בתי ישראל לפח ולמוקש ליושב ירושלם (טו) וכשלו במ רבים ונפלו ונשברו ונוקשו ונלכדו.

12 'Say ye not: A conspiracy, concerning all whereof this people do say: A conspiracy; neither fear ye their fear, nor account it dreadful. 13 The LORD of hosts, Him shall ye sanctify; and let Him be your fear, and let Him be your dread. 14 And He shall be for a sanctuary; but for a stone of stumbling and for a rock of offence to both the houses of Israel, for a gin and for a snare to the inhabitants of Jerusalem. 15 And many among them shall stumble, and fall, and be broken, and be snared, and be taken.'

פרק כח: (טז) לכן כה אמר ה' אלקים הנני יסד בציון אבן אבן בחן פנת יקרת מוסד מוסד המאמין לא יחיש:

רש"י – נגזרה הגזרה לפני והעמדתי מלך משיח שיהא בציון לאבן בוחן לשון מבצר וחוזק

16 Therefore thus saith the Lord GOD: Behold, I lay in Zion for a foundation a stone, a tried stone, a costly corner-stone of sure foundation; he that believeth shall not make haste.

פרק כו: (ד) בטחו בה' עדי עד כי בקה ה' צור עולמים:

23. תהילים קיח:

"אבן מאסו הבונים היתה לראש פינה" - The stone the builders despised has become the cornerstone.

רש"י: אבן מאסו הבונים – עם שהיו שפל בין האומות

אבן עזרא: אבן – דרך משל שהיו העמים מבזין אותו ובסוף התגבר עליהם...

24. מדרש תנחומא תרומה פרק ז

והוא היה רואה את מלך המשיח שכן דניאל אומר חזה הוית עד די התגזרת אבן די לא בידין ומחת לצלמא על רגלוי די פרזלא וחספא והדקת המון אמר ר' שמעון בן לקיש זה מלך המשיח... ובזכות מה הוא מושל מלך המשיח באבן בזכות התורה שישראל יגעו בה שנא' לוחות אבן כתובים באצבע אלקים ד"א בזכות יעקב שכתוב בו (בראשית מט) משם רועה אבן ישראל ד"א למה כאבן לשבר את לב האבן שנא' (יחזקאל יא) והסירותי את לב האבן מבשרכם ומחת לצלמא שהוא מכלה את כל האומות...

¹ In the second year of Nebuchadnezzar's reign, * Nebuchadnezzar dreamt: dreams; his spirit was agitated and his sleep was interrupted. ² The king said to call the necromancers, the astrologers, the soothsayers and the Chaldean (Sitzgazej), * to tell the king his dreams. They came and stood before the king. ³ The king said to them, "I have dreamt a dream and my spirit is agitated to know the dream." ⁴ The Chaldeans spoke to the king in Aramaic, * "May the king live forever! Tell your servants the dream and we will relate the interpretation."

⁵ The king responded and said to the Chaldeans, "The thing has escaped me! If you do not make the dream and its interpretation known to me, you will be cut to bits, and your homes will be made a dunghill! ⁶ But if you do tell the dream and its interpretation, you will receive from me gifts, rewards and great honor, just tell me the dream and its interpretation!"

⁷ They answered a second time and said, "Let the king tell his servants the dream, and we will relate the interpretation."

⁸ The king responded and said, "I know for a certainty that you are buying time, because you have seen that the matter is firmly established by me * that if you do not make the dream known to me your sentence is unequivocal; thus you have arranged lying and corrupt words to speak before me, until the time changes! Just tell me the dream, and then I will know that you can relate its interpretation to me."

¹⁰ The Chaldeans responded before the king and said, "There is no man on earth who can relate the king's matter; that is why no king, leader or ruler has ever requested such a thing of any necromancer * or astrologer or Chaldean. ¹¹ The king's request is difficult, and there is no other who can relate it before the king, except the angels, whose dwelling is not with human beings!"

¹² As a result of this the king grew upset and very angry, and he commanded to destroy all the sages of Babylonia. ¹³ As the decree was being implemented and the wise men slain, Daniel and his companions were sought to be slain.

¹⁴ Then Daniel gave counsel and advice to Arioch, the king's chief executioner, who had gone to slay the wise men of Babylonia. ¹⁵ He exclaimed and said to Arioch, the king's official, "Why is the king's decree so peremptory?" Then Arioch told Daniel the story, ¹⁶ Daniel went and requested of the king that he give him time to relate the interpretation to the king.

¹⁷ Then Daniel went to his house and made the matter known to his companions, Hananiah, Mishael, and Azariah, ¹⁸ and to pray for mercy from before the God of Heaven concerning this secret, so that Daniel and his companions should not be destroyed with the rest of the sages of Babylonia. ¹⁹ Then, in a nocturnal vision, the secret was revealed to Daniel. Daniel then blessed the God of Heaven.

²⁰ Daniel exclaimed and said, "May the Name of God be blessed forever and ever, for wisdom and might are His! ²¹ He alters times and seasons; He deposes kings and establishes kings; He gives wisdom to the wise and knowledge to those who know how to reason. ²² He reveals the deep and the mysterious; He knows what is in the darkness, and light abounds with Him. ²³ To You, O God of my forefathers, I give thanks and praise, for You have given me wisdom and might, and now You have made known to me what we requested of You, for You have made known to us the matter of the king."

²⁴ Consequently, Daniel came to Arioch, whom the king had appointed to destroy the sages of Babylonia; he went and said thus to him, "Do not annihilate the wise men of Babylonia. Bring me before the king, and I will tell the interpretation to the king!"

²⁵ Then Arioch brought Daniel before the king in haste, and said thus to him, "I have found a man from the people of the exile of Judah who will make known the interpretation to the king."

²⁶ The king responded and said to Daniel, whose name was Belteshazzar, "Are you capable of making known to me the dream that I saw and its interpretation?"

²⁷ Daniel answered before the king, and said, "The secret the king requests, no wise men, astrologers, necromancers or demagogues are able to tell the king. ²⁸ But there is a God in Heaven. Who reveals secrets, and He has informed King Nebuchadnezzar what will be at the End of Days. Your dream, and the visions in your head on your bed, are these:

²⁹ "You, O king, your thoughts came while you were on your bed about what would happen in the future, and the Revealer of secrets informed you; what will be. ³⁰ As for me, it is not because I possess more wisdom than any other being that this secret was revealed to me, but rather to make the interpretation known to the king, so that you may know what has occupied your thoughts.

³¹ "You, O king, were watching and beheld a huge statue; this statue, which was immense, and whose brightness was extraordinary, stood opposite you, and its appearance was fearsome. ³² This statue: its head of fine gold; its breast and arms of silver; its belly and thighs of copper; ³³ its legs of iron; and its feet, partly of iron and partly of earthenware. ³⁴ As you watched, a stone was hurled without hands and struck the statue on its feet of iron and earthenware, and crumbled them. ³⁵ Then they crumbled together: the iron, the earthenware, the copper, the silver and the gold. They became like chaff from summer threshing floors, and the wind carried them away and no trace was found of them. And the stone that struck the statue became a great mountain and filled the entire earth. ³⁶ This is the dream, and we will tell its interpretation before the king.

³⁷ "You, O king — to whom the King of kings, Who is the God of Heaven, has given a strong kingdom, power, and honor, ³⁸ and wherever people, beasts of the field and birds of the sky dwell, He has given them into your hand and made you ruler over them all — you are the head of gold. ³⁹ And after you will arise another kingdom inferior to you, * and then another, a third kingdom, of copper, which will rule the whole earth. ⁴⁰ The fourth kingdom * will be as strong as iron: just as iron crumbles and flattens everything, and as iron shatters all these, it will crumble and shatter. ⁴¹ The feet and the toes that you saw, partly of potter's earthenware and partly of iron: it will be a divided kingdom * and will have some of the firmness of iron. Just as you saw iron mixed with clay-like earthenware. ⁴² As for the toes, partly of iron and partly of earthenware: Part of the kingdom will be powerful and part of it will be broken. ⁴³ That you saw iron mixed with clay-like earthenware: They will mix with the offspring of men, but they will not cling to one another, just as iron does not mix with earthenware. ⁴⁴ Then, in the days of these kingdoms, the God of Heaven will establish a kingdom that will never be destroyed nor will its sovereignty be left to another people; it will crumble and consume all these kingdoms, and it will stand forever. ⁴⁵ Just as you saw that a stone was hurled from the mountain, not by human hands, and it crumbled the iron, the copper, the earthenware, the silver and the gold, so has the great God made known to the king what will happen in the future. The dream is true and its interpretation is reliable."

⁴⁶ Then King Nebuchadnezzar fell upon his face and prostrated himself to Daniel, and with offering and incense he wished to exalt him. * ⁴⁷ The king exclaimed to Daniel and said, "In truth I know that your God is the God over gods, Lord of kings and the Revealer of secrets, since you were able to reveal this secret." ⁴⁸ Then the king promoted Daniel and gave him many great gifts. He empowered him as ruler over the entire land of Babylon and chief official over all the sages of Babylonia. ⁴⁹ Daniel requested of the king, and he appointed Shadrach, Meshach and Abed-nego over the affairs of the land of Babylonia; and Daniel was at the king's gate.